

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 227/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **MH Manažment, a. s.**, IČO 50 088 033, Turbínová 3, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou **ECKER-KÁN & PARTNERS, s. r. o.**, Námestie Martina Benku 9, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Kán, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo 143/2020 z 24. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 29. novembra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8C 209/2012 o zaplatenie sumy 91 753,93 eur s príslušenstvom z titulu zákonnej ručiteľskej povinnosti Fondu národného majetku Slovenskej republiky za nárok žalobcov na náhradu za živý a mŕtvy inventár prevedený z majetku štátu privatizáciou na inú osobu podľa § 15 ods. 4 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podmienkach prevodu“) a podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“). Okresný súd v tomto konaní medzitýmnym rozsudkom zo 14. februára 2014 rozhodol, že uplatnený nárok je daný.

3. Sťažovateľka podala proti medzitémnému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom (druhým v poradí, pozn.) č. k. 8Co 20/2020 z 31. marca 2020 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Znenie § 15 ods. 4 zákona o podmienkach prevodu vyložil v tom zmysle, že nepredpisuje formu oznámenia uplatnenia nároku voči ručiteľovi, a preto môže toto oznámenie veriteľa nahradiť oboznámenie Fondu národného majetku SR (právny predchodca sťažovateľky, pozn., ďalej len „fond“) z prebiehajúceho súdneho konania, resp. rozhodnutia, ak z neho vyplýva právny dôvod pohľadávky a jej výška, teda dikciou právnej normy stanovené obsahové náležitosti oznámenia. Právny predchodca sťažovateľky tieto informácie získal z iného súdneho konania (vedeného Okresným súdom Lučenec pod sp. zn. 9C/136/97, kde bol pripustený do konania uznesením z 23. júna 1999 ako žalovaný v 2. rade), v ktorom si uplatňovali veritelia svoj nárok od pôvodne povinnej osoby. Na podporu uviedol, že hmotnoprávny úkon možno vykonať aj prostredníctvom súdu v súdnom konaní s poukazom na § 124 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Preto odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatoval, že oznamovacia povinnosť žalobcov bola riadne a včas splnená. K námietkam sťažovateľky uviedol, že z rozsudku č. k. 1MOBdo V 2/2004 vyplýva, že veriteľ privatizovaného subjektu sa môže domáhať splnenia ručiteľského záväzku fondu, ak svoju pohľadávku, čo sa týka právneho dôvodu a výšky, oznámil fondu v lehote 1 roka od prechodu záväzku na nadobúdateľa privatizovaného majetku a ak vyčerpal všetky právne prostriedky na jej uspokojenie voči dlžníkovi. Ide o dve kumulatívne podmienky, lehota 1 roka nie je lehota na uplatnenie práva (nemožno uvažovať o premlčaní alebo preklúzii práva), ale podmienkou pre vznik práva domáhať sa splnenia ručiteľského záväzku fondom. Odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie č. k. 2Cdo/116/2006, v súlade s ktorým postupoval v tejto veci. Zotrvávanie sťažovateľky na požiadavke osobitného oznámenia bez zreteľa na priebeh konania na Okresnom súde Lučenec, v ktorom sťažovateľka získala vedomosť o dôvode, výške pohľadávky aj o povinnej osobe, by podľa názoru krajského súdu predstavovalo šikanózný výkon práv zo strany sťažovateľky, a preto na takúto obranu v konaní nemožno prihliadať.

4. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie z dôvodu odklonu od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu týkajúcej sa výkladu právnych úkonov a ich účinkov, ako aj nedostatku plnomocenstva advokáta žalobcov na hmotnoprávne úkony v predchádzajúcom konaní.

5. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom meritórne vec preskúmal a zamietol dovolanie sťažovateľky ako nedôvodné, keďže napadnuté rozhodnutie krajského súdu na nesprávnom právnom posúdení nespočíva, pretože odvolací súd právne konformným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré považoval podmienku oznamovacej povinnosti za splnenú.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta arbitrárnosť dovolacieho rozsudku, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal s jej nosnou dovolacou argumentáciou odklonu od ustálenej judikatúry pri posudzovaní procesných úkonov v súdnom konaní a s tým súvisiacim nesplnením oznamovacej povinnosti veriteľov vo vzťahu k sťažovateľke, resp. jej právnenému predchodcovi. Uvedené považuje sťažovateľka za najpodstatnejšiu časť svojho dovolania, na ktorú nedostala odpoveď.

Zastáva názor, že všeobecné súdy samy svojvoľne doplnili prejav vôle žalobcov (smerujúci k uplatneniu pohľadávky voči povinnej osobe) vykonaný v skoršom súdnom konaní o hmotnoprávny prejav vôle, ktorým žalobcovia oznamovali ručiteľský záväzok fondu, napriek tomu, že takéto oznámenie v rozhodnej dobe žalobcovia voči fondu neurobili. Sťažovateľka sa domnieva, že oznámenie urobili účinne až 30. marca 2004, teda po uplynutí zákonnej lehoty (od 1. marca 2003 do 1. marca 2004, pozn.), ktorú zároveň sťažovateľka považuje za prekluzívnu. Výkladom prejavu vôle nemožno nahrádzať alebo dopĺňať prejavenu vôľu konajúcich. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala aj na znenie plnej moci udelenej právnomu zástupcovi zo strany veriteľov v predchádzajúcom konaní z 23. júna 1994, z ktorého podľa tvrdenia sťažovateľky vyplýva, že je výlučne procesnej povahy. Uvedenú plnú moc k svojej sťažnosti nepriložila. Dovolací súd podľa názoru sťažovateľky odignoroval absenciu hmotnoprávneho splnomocnenia advokáta žalobcov. V závere uviedla, že právne názory dovolacieho súdu sú v rozpore s obsahom spisov a napadnutý rozsudok nespĺňa kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

7. Podstatou sťažnosti je namietaná arbitrárnosť napadnutého rozsudku dovolacieho súdu spočívajúca v nedostatku dôvodov, pokiaľ ide o odklon vo veci posudzovania právnych účinkov procesných úkonov pred súdom od ustálenej praxe. Podľa obsahu sťažnostnej argumentácie ide o interpretačný konflikt (§ 15 ods. 4 zákona o podmienkach prevodu) a naň nadväzujúce rozdielne hodnotenie splnenia podmienok uplatnenia pohľadávky od zákonného ručiteľa.

8. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie.

9. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej

normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavný súd už viackrát vo svojich rozhodnutiach vyslovil, že výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať účastníkovi konania, ktorý sa tejto ochrany domáha (napr. III. ÚS 2/2015, II. ÚS 675/2016).

10. Jedným z aspektov, ktorý ústavný súd zohľadňuje pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti všeobecnými súdmi zvoleného výkladu, je skutočnosť, či bola uprednostnená tá výkladová možnosť, ktorá je v prospech účastníka konania. V tejto veci sa žalobcovia domáhajú od organizácie reprezentujúcej štát, ktorej zákon ustanovil ručiteľskú povinnosť, náhrady za svoju pohľadávku viažucu sa na majetok štátu, ktorá prešla z majetku štátu na inú osobu z titulu privatizácie. Je bez ďalších pochyb, že ustanovenie zákonnej ručiteľskej povinnosti fondu sleduje ochranu práv veriteľov privatizovaných subjektov, preto je prípadné interpretačné pochybnosti potrebné riešiť tak, aby sa zákonom zamýšľaný účel naplnil.

11. K sťažnostnej námietke považuje ústavný súd za vhodné dodať, že sa nestotožňuje s názorom sťažovateľky o potrebe osobitného hmotnoprávneho splnomocnenia advokáta žalobcov, od ktorého argumentačne odvíja svoju úvahu o nesplnení oznamovacej povinnosti. Sťažovateľka svoje tvrdenia o obsahu spornej plnej moci nepreukázala v konaní o ústavnej sťažnosti, ani len jeho znenie neodcitolala v celosti, preto ústavný súd nepovažuje za preukázanú pravdivosť jej tvrdení o obsahu plnej moci. Ústavný súd nie je súdom vyhľadávacím, aby sám zisťoval obsah listinného dôkazu, resp. ho zabezpečoval do konania. Napriek uvedenému možno konštatovať, že tvrdenie sťažovateľky neobstojí už *prima facie*. Obsahom procesného úkonu – žaloby a jej prípadných doplnení je popis uplatňovanej pohľadávky, čo sa týka dôvodu a výšky, povinnej osoby a označenie fondu ako žalovaného v 2. rade v súdnom konaní z dôvodu jeho zákonného ručenia. Oprávnenie zástupcu žalobcov na podanie žaloby ako procesný úkon nie je možné spochybniť ani v prípade pripustenia správnosti tvrdení sťažovateľky. Hmotnoprávne účinky splnenia oznamovacej povinnosti nastali faktickým oboznámením fondu s jej obsahom (teda so zákonom predpísanými náležitosťami oznámenia) bez potreby ďalšieho osobitného hmotnoprávneho úkonu zo strany žalobcov. Preto na účinnosť splnenia oznamovacej povinnosti nemá žiaden vplyv ani prípadná (nepreukázaná) absencia plnej moci na hmotnoprávne úkony na strane advokáta žalobcov.

12. Vychádzajúc z uvedených úvah, ústavný súd v prejednávannej veci nezistil taký výklad a aplikáciu relevantných právnych ustanovení, ktorých účinky by boli nezlučiteľné s označenými právami sťažovateľky alebo ktoré by popierali samotný obsah a zmysel aplikovaných noriem. Ústavný súd považuje najvyšším súdom poskytnuté odpovede na dovolacie námietky sťažovateľky za ústavne akceptovateľné. Preto konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a označenými základnými právami sťažovateľky nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2023

Euboš Szigeti
predseda senátu